

Commissie Evaluatie Afgesloten Strafzaken

Toegangscommissie

PARKET-GENERAAL ingekomen
Doss. <u>CEAS 2006/14</u>
26 JAN. 2011
No. <u>CEAS 233</u>

Postadres: Postbus 20305, 2500 EH Den Haag.

Voorzitter van het College van procureurs-generaal
mr. H.N. Brouwer
Postbus 20305
2500 EH 'S-GRAVENHAGE

Bezoekadres: Slotboom
Prins Clauslaan 16
2595 AJ Den Haag
Telefoon +31 70 33 99 600
Telefax +31 70 33 99 854

Onderdeel	Toegangscommissie	Bij beantwoording de
Contactpersoon	Commissie evaluatie afgesloten strafzaken	datum en ons kenmerk
Doorkiesnummer(s)	T. de Leeuw	vermelden. Wilt u slechts
Datum	070 - 33.99.622	één zaak in uw brief
Ons kenmerk	24 januari 2011	behandelen.
Bijlage(n)	CEAS/412	
Onderwerp	3	
	advies TC in de zaak Baybasin	

Geachte heer Brouwer,

De zaak Baybasin is verschillende malen en door verschillende indieners onder de aandacht gebracht van de Commissie Evaluatie Afgesloten Strafzaken (hierna: CEAS). Baybasin is door het Hof Den Bosch op 30 juli 2002 veroordeeld tot levenslange gevangenisstraf voor (onder andere) het medeplegen van moord in Istanbul, het medeplegen van gijzeling in Istanbul, voorbereiding van invoer van 20 kg heroïne naar Nederland en het als bestuurder deelnemen aan een criminele organisatie. Uit de gebruikte bewijsmiddelen blijkt het Hof grote betekenis te hebben toegekend aan telefoontaps.

De Toegangscommissie (TC) van de CEAS is door verschillende personen benaderd.

- In juni 2006 legt prof. Jacobs, hoogleraar beveiliging en correctheid van programmatuur RU Nijmegen, naar aanleiding van de zaak Baybasin vragen voor over de veiligheid van de Nederlandse tapkamers. Hij heeft geen specifieke publicatie gewijd aan de zaak in concreto.
- In maart 2007 krijgt de TC van de raadvrouw van Baybasin de verklaring van een anonieme Turk (X1) die beweert politiemann te zijn. Hij verklaart over een aantal Turkse politie-onderzoeken tegen Baybasin.
- In juni 2008 stuurt een tweede anonieme mogelijke klokkenluider (X2) via een tussenpersoon een verzoek aan de TC. X2 zou in Turkije betrokken zijn geweest bij het manipuleren van telefoongesprekken van Baybasin.

- In februari 2010 wendt de heer Celebi, auteur van het zogenoemde EK rapport dat aannemelijk wil maken dat Baybasin slachtoffer is van een complot, zich via een tussenpersoon tot de TC.

Een bezwaar dat door verschillende indieners naar voren wordt gebracht, is dat er gemanipuleerd zou zijn met de telefoontaps die een belangrijke rol hebben gespeeld bij de veroordeling van Baybasin. Deze heeft verschillende procedures tegen de Staat gevoerd om de beschikking te krijgen over de optical disks waarop de tapgesprekken zijn opgenomen.

De zaak is vele malen, op basis van steeds meer of nieuw ingebrachte informatie, door de TC besproken. Zoals u weet, heeft de TC ten behoeve van een zorgvuldige advisering in deze zaak, in 2008 besloten een onderzoek te laten uitvoeren naar/aan de optical discs. Dit onderzoek is gecombineerd met het onderzoek dat het College van procureurs-generaal al eerder aan (de raadvrouw van) betrokene had toegezegd.

In goed overleg met de raadvrouw van Baybasin, mw. mr. A. van der Plas, zijn de vraagstelling voor het (technische) onderzoek en de samenstelling van de technische commissie tot stand gekomen. De TC hecht eraan te benadrukken dat gedurende het gehele traject de samenwerking met mr. Van der Plas constructief is geweest.

Op 16 augustus 2010 heeft de voorzitter van de technische commissie, prof. dr. B. Jacobs, zijn rapportage aan de TC doen toekomen. Voor de precieze werkzaamheden van de technische commissie verwijs ik graag naar het rapport *Audio Investigations review* van 15 november 2009 en de - na aanvullend onderzoek uitgebrachte - rapportage van 16 augustus 2010 van prof. Jacobs. Beide zijn bijgevoegd.

De raadvrouw is van de bevindingen van de technische commissie en de conclusies die de TC daaraan verbindt, nog niet op de hoogte.

De Toegangscommissie heeft de achtergronden van de zaak, de door haar verrichte werkzaamheden en de conclusies die zij daaraan en aan de bevindingen van de technische commissie verbindt, neergelegd in de eveneens bijgevoegde rapportage. Op grond daarvan adviseert de TC u als volgt.

Formele vereisten

Artikel 4 van het Instellingsbesluit Commissie evaluatie afgesloten strafzaken (hierna: het Instellingsbesluit) luidt als volgt:

De commissie verricht het (...) onderzoek slechts indien:

- hiertoe een schriftelijk en deugdelijk gemotiveerd voorstel wordt gedaan door een professioneel bij de zaak betrokken (oud-)functionaris van een opsporingsinstantie, het OM, het NFI of een wetenschapper die de zaak geanalyseerd heeft en daaraan een wetenschappelijke publicatie heeft gewijd, en
- de desbetreffende strafzaak heeft geleid tot een onherroepelijke veroordeling ter zake van een feit waarop naar de wettelijke omschrijving een gevangenisstraf van twaalf jaren of meer is gesteld en/of de rechtsorde ernstig door dat feit is geschokt.

Beoordeling

Het verzoek van prof. Jacobs is niet ontvankelijk verklaard omdat hij geen specifieke publicatie had gewijd aan de zaak in concreto.

De TC heeft overwogen dat als het waar is dat X1 en X2 zijn wie zij zeggen te zijn, er sprake zou kunnen zijn van klokkenluiders in de zin van het Instellingsbesluit. Het gaat immers om beweringen van (vermoedelijk) professioneel bij de zaak betrokken functionarissen. Noch het feit dat het om een anoniemus gaat, noch het feit dat het een Turkse opsporingsambtenaar betreft, doet daar naar het oordeel van de TCEAS aan af.

De berichten van de anonieme personen X1 en X2 bereikten de TC via de raadvrouw van veroordeelde, resp. een door de raadvrouw in de arm genomen vertrouwenspersoon. Dat noopt de TC tot voorzichtigheid. In het algemeen gesproken acht de TC het juist om een anonieme verzoeker die kennelijk bereikt kan worden door de verdediging, niet ontvankelijk te verklaren indien deze persoon niet - eventueel met behoud van zijn anonimiteit - in contact kan worden gebracht met de TC.

In dit geval wil de TC evenwel een uitzondering maken op dit uitgangspunt gelet op (1) de aard van de verklaring van X2 inhoudende een zelfbeschuldiging; (2) de technische onderzoekbaarheid van de juistheid van de beweringen gedaan in de verklaring; (3) het bestaan van een video-opname en audio-opname van de persoon die zegt X2 te zijn. Bij de beslissing om X2 ontvankelijk te verklaren heeft meegewogen dat de TC overtuigd is van de inspanningen van de verdediging om een contact tussen X2 en de TC te bewerkstelligen.

Het verzoek van X1 is niet ontvankelijk verklaard. Het rapport van de heer Celebi kan volgens de TC niet worden aangemerkt als dat van een wetenschapper die de zaak geanalyseerd heeft en daaraan een wetenschappelijke publicatie heeft gewijd.

De zaak is onherroepelijk afgesloten; de strafbedreiging voor moord is levenslang. Van de vier indieners is er één (X2) door de TC ontvankelijk verklaard. Formeel vol-

doet de zaak daarmee aan de criteria voor nader onderzoek door de Commissie evaluatie afgesloten strafzaken.

Inhoudelijk

Artikel 2 van het Instellingsbesluit luidt als volgt:

De commissie heeft tot doel om door middel van onderzoek na te gaan of zich in een specifieke strafzaak in de opsporing, vervolging en/of de presentatie van het bewijs ter terechtzitting ernstige manco's hebben voorgedaan die een evenwichtige beoordeling van de feiten door de rechter in de weg hebben gestaan. Om staatsrechtelijke redenen blijft de rol van de zittende magistratuur in dit onderzoek buiten beschouwing.

Beoordeling

Baybasin heeft steeds gesteld dat er gemanipuleerd is met de telefoontaps die een belangrijke rol hebben gespeeld bij zijn veroordeling. Een anonieme klokkenluider (X2) beweert dat hij telefoongesprekken gemanipuleerd heeft, en beschrijft ook hoe hij dat gedaan zou hebben. Indien er inderdaad gemanipuleerd zou zijn, zou dat een manco vormen in de zin van artikel 2 van het Instellingsbesluit.

De TC heeft zich geconcentreerd op de vraag naar de ontvankelijkheid van het verzoek van X2 en in verband daarmee op de vraag of de door het Hof gebruikte telefoontaps gemanipuleerd kunnen zijn geweest. Daarbij heeft de TC rekening gehouden met het feit dat het Hof reeds uitvoerig aandacht aan deze vraag heeft geschonken. Het gegeven dat X2 een persoon is die beweert zelf een bijdrage te hebben geleverd aan de manipulatie, rechtvaardigt evenwel nader onderzoek.

Onderzoek door de TC

De TC heeft getracht antwoord te krijgen op drie vragen.

(1) Bestaat er een verschil tussen de oorspronkelijke tapopnames (die naar later bleek deels op optical disks en deels op audio-spoelenband zijn opgenomen) en de kopieën op audiocassette die zijn gebruikt - of waarvan de transcripties zijn gebruikt - door het Bossche Hof? Als er verschillen zijn, zou dit kunnen duiden op manipulaties bij het kopiëren van de disk naar de tapes.

Deze vraag is al snel beantwoord: vastgesteld is dat tevoren geselecteerde gesprekken op de optical disks en de spoelenband in een voorspelbare en correcte tijdsvolgorde waren opgeslagen. Van manipulatie bij het kopiëren van de oorspronkelijke geluidsdragers naar de tapes is dus geen sprake.

(2) Is het materiaal authentiek, d.w.z. komt het materiaal overeen met wat door de veroordeelde (en diens gesprekspartners) via diens getapte telefoon besproken is?

Voor de beantwoording van deze tweede vraag is signaaltechnisch en auditief onderzoek verricht.

- Het signaaltechnische onderzoek heeft zich geconcentreerd op de beltonen in geselecteerde gesprekken. Het zou 'harde' gegevens kunnen opleveren over mogelijke inauthenticiteit van dit audiomateriaal. Zulke gegevens zijn echter uiteindelijk niet naar boven gekomen.
- Audio onderzoek is minder 'hard', zoals ook al blijkt uit de grote discrepantie tussen de bevindingen van de beide audio experts. Het eindrapport van prof. Jacobs geeft - na afweging van de argumenten van twee andere ingeschakelde experts, na nader onderzoek door telecommunicatiedeskundigen en heronderzoek - uiteindelijk blij van 'enige grond voor twijfel' omtrent de authenticiteit van twee van de zes onderzochte gesprekken. Het nader beluisteren van deze gesprekken brengt de TC tot het oordeel dat niet vastgesteld is kunnen worden dat deze gesprekken zijn gemanipuleerd.

(3) (Hoe) kunnen eventuele niet-authentieke opnames in de Nederlandse tapkamers worden opgenomen?

Het onderzoek van de technische commissie sluit een aantal scenario's uit. Eventueel door X2 vervaardigde opnames zouden op een of andere heimelijke manier op de audiobanden of de optical disks terecht moeten zijn gekomen, en dan ook nog op een chronologisch correcte wijze. De TC overweegt dat dit een organisatorisch bijzonder complexe operatie zou vergen. De TC acht een dergelijke operatie nagenoeg onuitvoerbaar.

Conclusie en advies

De TC is van oordeel dat niet vastgesteld is kunnen worden dat er gemanipuleerd is in de onderzochte gesprekken. Zelfs als wordt uitgegaan van manipulatie door X2 of enig ander, is uit de nu voorhanden gegevens onvoldoende op te maken hoe die manipulatie kan hebben geresulteerd in de door het Hof gebruikte opnamen. Bij gebrek aan nadere informatie van X2 - bijvoorbeeld over de inhoud van de beweerdelijk door hem gemanipuleerde opnames - kan geen gericht onderzoek worden gedaan.

Een en ander impliceert dat de TC geen rol ziet weggelegd voor de inschakeling van een CEAS-driemanschap.

Samenvattend adviseert de TC het College geen nader onderzoek in te stellen. Tevens adviseert de TC om de technische rapportages en het verslag van de werkzaamheden van de TC ter beschikking te stellen aan de raadvrouw van Baybasin. Het komt de TC juist voor om vanwege de grote belangstelling van de pers voor deze zaak een beknopt persbericht uit te brengen, kort nadat u - indien u laatstgenoemd advies volgt - de raadvrouw op de hoogte hebt gesteld.

Hoogachtend,

A handwritten signature in black ink, consisting of several fluid, connected strokes. The signature is positioned above the typed name and title.

prof. mr. Y. Buruma
voorzitter Toegangscommissie